

Nr 152

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående avtal rörande verksamheten vid allmänna barnbördshuset i Stockholm; given Stockholms slott den 11 mars 1955.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Gunnar Hedlund

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnas en redogörelse för framlagt förslag till avtal rörande verksamheten vid allmänna barnbördshuset i Stockholm samt föreslås bl. a., att staten skall bidra till kostnaden för pensionering av viss personal vid barnbördshuset.

Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1955.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och civildepartementen anmäler chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Hedlund, fråga om allmänna barnbördshusets i Stockholm framtida ställning samt anför.

Inledning

Allmänna barnbördshuset, som äger karaktären av en stiftelse, har enligt det numera gällande, av Kungl. Maj:t den 18 juni 1949 utfärdade reglementet till ändamål att till vård mottaga barnaföderskor och kvinnor, som lider av någon av havandeskapets sjukdomar eller av gynekologisk sjukdom. Staten har avgiftsfritt och med nyttjanderätt upplåtit den tomt, varå barnbördshusets nuvarande byggnader är uppförda. Barnbördshuset förvaltas i enlighet med i reglementet närmare angivna föreskrifter av en direktion, bestående av sju ledamöter, av vilka fyra utses av Kungl. Maj:t, två av Stockholms stad och en av Stockholms läns landsting. För fördelningen av driftkostnaderna har sedan den 1 juli 1949 enligt därom mellan staten, staden, landstinget och barnbördshusets direktion träffat avtal gällt vissa av 1949 års riksdag godkända grunder (se prop. nr 130/1949 och riksd. skr. nr 224).

I skrivelse den 15 juli 1952 anmälde direktionen över allmänna barnbördshuset, att direktionen hos vederbörande parter uppsagt gällande avtal till upphörande den 30 juni 1954. Med anledning härav tillkallades den 8 oktober 1952 en kommission med uppdrag att på statens vägnar förhandla med vederbörande parter rörande barnbördshusets framtida ställning samt därmed sammanhängande frågor.¹

Kommissionen har framlagt förslag i ämnet den 21 februari 1955. Över förslaget har yttranden avgivits av statskontoret, byggnadsstyrelsen och statens pensionsanstalt.

¹ Som ledamöter i förhandlingskommissionen har ingått generaldirektören N. T. Löwbeer, tillika ordförande, byggnadsrådet H. Brunnberg och juris doktorn Å. Larsson. Sedan Löwbeer begärt och erhållit entledigande från uppdraget att vara ledamot i kommissionen, förordnades den 22 november 1954 överdirektören E. G. A. Björkquist att i Löwbeers ställe vara ledamot, tillika ordförande.

Förhandlingskommissionens utredning och förslag

Kommissionen erinrar om, att allmänna barnbördshuset intill den 1 juli 1949 tjänade som utbildningsanstalt för läkare. Enligt avtal, som trädde i kraft fr. o. m. år 1923, inträdde Stockholms stad och Stockholms läns landsting som medgaranter vid sidan av staten för bestridandet av driftkostnaderna. I driftkostnaderna skulle dock icke inräknas anslag till avlöning åt erforderlig läkarpersonal, vilka kostnader helt skulle bestridas av staten. Statens andel i driftkostnaderna utgjorde i medeltal under tiden den 1 januari 1923—den 30 juni 1946 cirka 57 procent. Under treårsperioden den 1 juli 1946—den 30 juni 1949 minskades efter förhandlingar med staden och länet statens andel av driftkostnaderna till cirka 22 procent. Efter förhandlingar med staden träffades sedermera avtal, enligt vilket den till allmänna barnbördshuset förlagda undervisningen fr. o. m. den 1 juli 1949 skulle överflyttas till den nyuppförda kvinnokliniken vid Sabbatsbergs sjukhus. I samband därmed överfördes ansvaret för å de allmänna avdelningarna belöpande driftkostnader helt på staden och länet, vilka enligt det avtal rörande driften för barnbördshuset, som trädde i kraft den 1 juli 1949, ägde tillsammans disponera samtliga vårdplatser å allmän sal. I fråga om personalens pensionering skulle för viss angiven personal tidigare skedd anslutning till statens pensionsanstalt fortfarande gälla och den på huvudmannen fallande delen av pensionsavgifterna till pensionsanstalten alltjämt ingå i barnbördshusets driftkostnader. För övrig personal skulle staten under avtalstiden (1/7 1949—30/6 1954) betala hälften av pensionskostnaderna, medan staden och länet skulle erlægga resterande del av pensionerna i förhållande till patientbeläggningen. På därom av förhandlingskommissionen gjord framställning förklarade Kungl. Maj:t den 27 mars 1954 hinder icke möta mot att dittills gällande grunder för fördelning av driftkostnaderna vann fortsatt tillämpning t. o. m. den 31 december 1954 under förutsättning att jämväl övriga avtalsparter lämnade sitt medgivande därtill. I sin förut nämnda skrivelse den 15 juli 1952 framhöll direktionen över barnbördshuset, att särskilt följande frågor borde upptagas till prövning vid kommande förhandlingar om nytt avtal, nämligen *dels* utverkande av pensionsrätt enligt fasta grunder för sådana befattningshavare samt för efterlevande till dessa, vilka icke redan hade sin pensionsfråga ordnad genom anslutning till statens pensionsanstalt, ävensom fastställande av grunder för pensionskostnadernas fördelning, *dels* reglering av kostnadsfördelningen i fråga om den enskilda avdelningen, *dels* ock förlängning av giltighetstiden och uppsägningstiden för avtalet.

Såsom resultat av de förda förhandlingarna har förhandlingskommissionen framlagt *förslag till avtal* av följande lydelse:

Mellan svenska staten, Stockholms stad, Stockholms läns landsting och stiftelsen Allmänna barnbördshuset i Stockholm har — under förutsätt-

ning av Kungl. Maj:ts, Stockholms stadsfullmäktiges, Stockholms läns landstings och direktionens över Allmänna barnbördshuset godkännande — följande avtal träffats.

1 §.

Stiftelsen tillhandahåller i enlighet med detta avtal Stockholms stad och Stockholms läns landsting — i det följande kallade staden respektive landstinget — samtliga vårdplatser å barnbördshuset för vård av patienter från Stockholms stad och Stockholms län. Avtalet innefattar även barnbördshusets spädbarnsavdelning och enskilda avdelning ävensom dess poliklinik och mödravårdscentral, men ej dess mödrahem.

Vårdsökande, bosatta inom andra sjukvårdsområden än Stockholms stad och län (nedan kallade utomlänspatienter), må endast i undantagsfall — då tvingande medicinska skäl därtill föranleda — intagas å barnbördshuset.

2 §.

Vårdplatserna skola tills vidare i princip fördelas mellan staden och landstinget på så sätt, att av platsantalet $\frac{3}{4}$ stå till stadens disposition och $\frac{1}{4}$ till landstingets disposition, med rätt för dessa parter att sinsemellan överenskomma om annan fördelingsgrund.

3 §.

Staden och landstinget förbinda sig att för å barnbördshuset vårdade patienter till direktionen betala ersättning, motsvarande det underskott, som uppstår, sedan från barnbördshusets driftkostnader, till vilka jämväl skall hänföras annuiteten å lån för uppförande av den enskilda avdelningen, avdragits inkomster av bl. a. poliklinikavgifter, vårdavgifter för utomlänspatienter, ersättning för av barnbördshuset tillhandahållna tjänster och nyttigheter åt personal m. fl., exempelvis för tjänstebostäder, kosthåll och värme. Ersättning skall bestridas av staden och landstinget i förhållande till antalet vård dagar, som belöpa på patienter från Stockholms stad respektive län; ägande staden respektive landstinget att var för sig härvid räkna sig tillgodo för dessa patienter eventuellt påförda vårdavgifter.

Staden och landstinget skola härjämte till direktionen erlægga en platskostnadsavgift av sammanlagt 35 000 kronor per år, som fördelas mellan staden och landstinget i förhållande till antalet vård dagar under året. Platskostnadsavgiften, som skall fonderas för att vid behov användas för ny-, till- eller ombyggnad för barnbördshusets ändamål eller till annan standardförbättring, medför icke någon del i äganderätten till byggnader eller inventarier.

Ersättningen och platskostnadsavgiften utbetalas i den ordning, varom barnbördshusets direktion samt stadens sjukhusdirektion och landstingets förvaltningsutskott överenskomma.

4 §.

Detta avtal berör ej den rätt, staden eller landstinget enligt i annan ordning meddelade bestämmelser må äga att erhålla statsbidrag till barnbördshusets drift.

5 §.

Där fråga icke är om ersättning för vård å barnbördshuset jämlikt 8 § lagen om fattigvård eller 65 § lagen om samhällets barnavård, skola för patienter, bosatta inom Stockholms stad respektive län, tillämpas de avgiftsreglementen eller bestämmelser, som gälla för dessa patienter å stadens respektive landstingets motsvarande anstalter; för annan patient skola tillämpas de avgiftsbestämmelser, som gälla för utomlänspatient å stadens motsvarande anstalter.

Rapport över beläggningen skall avgivas till Stockholms stads sjukhusdirektion och Stockholms läns landstings förvaltningsutskott i den ordning och de former dessa bestämma.

6 §.

För verksamheten vid barnbördshuset skall i tillämpliga delar gälla vad i sjukhuslagen och sjukhusstadgan föreskrives om lasarett, i den mån icke detta avtal eller 1949 års reglemente för barnbördshuset innehåller däremot stridande bestämmelser.

7 §.

Verksamheten vid barnbördshuset skall — med nedan angivet undantag — handhas av en direktion, bestående av sju för fyra år utsedda ledamöter, av vilka Kungl. Maj:t skall äga utse två samt staden och landstinget sammanlagt fem ledamöter jämte en suppleant för envar av dessa med den fördelning mellan staden och landstinget, varom dessa överenskomma. Kungl. Maj:t förordnar en av ledamöterna att vara ordförande. Direktionen utser inom sig vice ordförande.

Förvaltningen av barnbördshusets fonder jämte dispositionen av dessas avkastning skall, utom beträffande den i 3 § andra stycket avsedda investeringsfonden, enligt de närmare föreskrifter, som meddelas i reglementet för barnbördshuset, handhas av en delegation inom direktionen bestående av de av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna jämte en av staden och länet gemensamt utsedd ledamot inom direktionen.

Staden och landstinget äga att årligen genom särskilt utsedda personer, en för staden och en för länet, granska barnbördshusets räkenskaper och förvaltning, såvitt angår den verksamhet som avses i första stycket.

8 §.

Förslag till stat för barnbördshuset med äskanden om bidrag enligt 3 § samt framställning om erforderligt anslagsöverskridande skall ingivas till staden och landstinget i den ordning och i de former dessa bestämma.

9 §.

För barnbördshusets personal skola, där ej annorledes överenskommits, i tillämpliga delar gälla de tjänstereglementen, kollektivavtal och övriga bestämmelser, som gälla för motsvarande personal vid stadens sjukhus.

Därest vederbörande personalorganisationer hos direktionen påkalla förhandlingar, som beröra personalens anställnings-, avlönings- och pensionsvillkor, direktionens lönestatförslag eller eljest, må direktionen bemyndiga stadens och landstingets lönemyndigheter att föra dessa förhandlingar och framlägga förslag i ämnet för direktionens prövning och godkännande. Vid dylika förhandlingar skall en representant för direktionen äga närvara.

10 §.

För sådan befattningshavare, som enligt därom gällande bestämmelser kan vara ansluten till statens pensionsanstalt, skall sådan anslutning vinna tillämpning och den på huvudmannen fallande delen av pensionsavgifterna till statens pensionsanstalt ingå i barnbördshusets driftkostnader.

I fråga om pensionering av övriga arbetstagare samt efterlevande till dessa skola gälla de särskilda bestämmelser, som innefattas i bilagda överenskommelse¹, eller de bestämmelser, varom överenskommelse senare kan träffas efter förhandlingar med vederbörande personalorganisationer.

Innan direktionen fattar beslut i pensionsärende, skall yttrande inhämtas från stadens och landstingets lönenmyndigheter samt i förekommande fall från statens pensionsanstalt.

11 §.

I fråga angående bestridandet av pensionskostnaderna för den personal, som icke är ansluten till statens pensionsanstalt, skall gälla följande.

1. Beträffande pension, som före den 1 juli 1949 börjat utgå från barnbördshuset till förutvarande arbetstagare eller till sådan arbetstagares efterlevande, skall gälla, att staten bestrider hälften av pensionsbelopp, som blivit av Kungl. Maj:t godkänt, samt att staden och landstinget bestrida återstående del av pensionen i förhållande till stadens och länets patientbeläggning under tid, som legat till grund för pensionens beräkning.

2. Till pension, som barnbördshusets direktion beviljat åt f. d. arbetstagare, vilken varit anställd vid barnbördshuset före den 1 juli 1949 och avgått ur tjänst efter denna tidpunkt, eller åt efterlevande till sådan arbetstagare eller/och åt efterlevande till arbetstagare, som avgått med pension före den 1 juli 1949 och avlidit efter denna tidpunkt, bidrager staten enligt nedan angivna regler.

Till grund för statsbidragets beräkning skall läggas ett pensionsbelopp, som bestämmes med tillämpning av de grunder, vilka för närvarande av riksdagen tillämpas vid fastställande av pension åt statsanställd, vilken icke ägt pensionsrätt, eller åt sådan anställds efterlevande.

Hel tjänstepension respektive familjepension skall härvid anses utgöra det belopp, som svarar mot arbetstagarens löneställning närmast före den 1 juli 1949 och som angives i bilaga C. Vid pensionens beräkning tages hänsyn till all arbetstagarens tjänstetid vid barnbördshuset. Å pensionen beräknas utgå rörligt tillägg enligt de för riksdagspensioner tillämpade grunderna.

Statsbidraget skall utgöra hälften av den del av sålunda beräknade pensionsförmåner, som svarar mot förhållandet mellan å ena sidan den tillgodoräknade tjänstetiden före den 1 juli 1949 med undantag av tid, varunder arbetstagaren må hava innehaft befattning med pensionsrätt i statens pensionsanstalt, och å andra sidan den sammanlagda tjänstetid, efter vilken pensionen beräknats, utökad i förekommande fall med tid som från avgången eller dödsfallet må hava återstått till inträdet i pensionsåldern, bestämd enligt vad därom överenskommits. Beräkning av statsbidrag enligt förestående grunder verkställs av statskontoret.

Återstående kostnad för pension bestrides av staden och landstinget i förhållande till stadens och länets patientbeläggning under tid som legat till grund för pensionens beräkning.

¹ Ej intagen i propositionen.

12 §.

Därest under avtalstiden sådana väsentliga förändringar skulle inträffa i fråga om behovet av obstetriskt-gynekologiska vårdplatser för staden och länet, att barnbördshuset helt eller till avsevärd del icke erfordras för dylika vårdfall, äga staden och landstinget att till avtalstidens utgång utnyttja sålunda ledigblivna platser för annat vårdändamål, som kan av Kungl. Maj:t efter direktionens hörande godkännas; direktionen obetaget att efter medgivande av medicinalstyrelsen tillfälligtvis under kortare tid använda dylika platser för annat ändamål.

13 §.

Staden och landstinget äro skyldiga att svara för normalt underhåll av barnbördshusets byggnader och inventarier.

Har med anlitande av medel, som staden och landstinget utöver vad i 3 § sägs anvisat, ny-, till- eller ombyggnad eller avsevärd standardförbättring av barnbördshusets byggnader eller inventarier kommit till stånd under avtalstiden, skola staden och landstinget äga att vid avtalstidens utgång tillgodoräkna därav följande ökning av byggnadernas respektive inventariernas värde för sjukvårdsändamål.

Värdering av barnbördshusets byggnader och inventarier skall med hänsyn till vad sålunda överenskommit verkställas snarast möjligt före den 1 juli 1955 ävensom vid avtalets upphörande, om så påfordras av någondera parten. För ändamålet har Kungl. Maj:ts representanter i direktionen å ena, samt staden och landstinget å andra sidan att utse vardera en värderingsman. Kunna dessa ej enas, skall lagen om skiljemän äga tillämpning.

Kostnad för sådan besiktning och skiljedom bestrides av stiftelsen respektive staden och landstinget till hälften vardera.

14 §.

Uppkommer tvist om avtalets innebörd, skall lagen om skiljemän jämväl äga tillämpning.

15 §.

Detta avtal skall lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1955 och till och med den 31 december 1974, dock att direktionen i sin nuvarande sammansättning skall kvarstå intill den 1 juli 1955.

Därest avtalet icke av någon part uppsäges minst tre år före 1974 års utgång skall avtalet anses förlängt på ytterligare tio år. Bestämmelsen angående uppsägning och förlängning skall därefter äga motsvarande tillämpning allt framgent.

Av den motivering, som förhandlingskommissionen lämnat i fråga om vissa delar av förslaget, må återges följande.

3 §.

Enligt tidigare avtal hade staden och landstinget att — fränsett i driftkostnaderna ingående normalt underhåll av byggnader och inventarier — erlægga en platskostnadsavgift om sammanlagt 25 000 kronor per år, avsedd att motsvara den värdeminskning å byggnader och inventarier, som oaktat normalt underhåll måste beräknas efter hand inträda bl. a. på grund av utvecklingens krav. Denna avgift har i det nya avtalsförslaget, främst

med hänsyn till penningvärdets fall, höjts till 35 000 kronor, varvid samtidigt överenskommits, att sålunda inflytande medel skall fonderas för att enligt direktionens bestämmande vid behov användas för ny-, till- eller ombyggnad för barnbördshusets ändamål eller till annan standardförbättring. Häremot svarar en i 13 § intagen bestämmelse, att om staden och landstinget härutöver anvisat särskilda medel för samma ändamål, äger de att vid avtalstidens utgång tillgodoräkna sig därav följande ökning av byggnadernas eller inventariernas värde för sjukvårdsändamål.

10—11 §§.

F. n. är endast husmor, sjuksköterskor, barnmorskor och sjukgymnaster anslutna till statens pensionsanstalt. Övrig personal äger icke reglerad pensionsrätt utan pension utgår enligt Kungl. Maj:ts i varje särskilt fall lämnade medgivande med tillämpning av de grunder, som gäller för s. k. riksdagspension. Staten har hittills svarat för halva kostnaden för denna pensioneringsverksamhet. Vid remissbehandlingen av det tidigare avtalet uttalade statskontoret bl. a., att pensionskostnaderna för ifrågavarande personal borde liksom förut skett inräknas bland driftkostnaderna och alltså helt täckas av staden och landstinget. I proposition nr 130/1949 anförde dåvarande chefen för inrikesdepartementet, att han icke ville motsätta sig den föreslagna anordningen beträffande pensionskostnaderna, men förutsatte att frågan med beaktande av vad statskontoret yttrat upptogs till förnyad prövning, innan avtalet förlängdes.

Vid förhandlingarna om nytt avtal har barnbördshusets delegerade under åberopande av såväl direktionens som personalorganisationernas framställningar i ämnet framhållit, att frågan om personalens pensionsreglering äntligen måste lösas. Såväl Stockholms stad som Stockholms läns landstings delegerade har insett angelägenheten härav och i avvaktan på resultat av 1951 års pensionsutredning godtagit en överenskommelse angående provisorisk pensionsreglering, som under medverkan av kommissionen träffats mellan representanter för vederbörande huvudmäns lönemyndigheter å ena sidan samt representanter för berörda personalorganisationer å andra sidan. Denna överenskommelse innebär, såvitt angår till statens pensionsanstalt icke ansluten personal, i huvudsak följande.

Staden och landstinget åtager sig att bereda ifrågavarande arbetstagare och efterlevande till dessa rätt till pension, som svarar mot redan fullgjord tjänstgöring ävensom tjänstetid efter detta avtals ikraftträdande, varunder staden och landstinget deltagit i kostnaderna för barnbördshuset. I tillämpliga delar skall härvid lända till efterrättelse beträffande kollektivavtalsanställd personal statens tjänste- och familjepensionsreglementen för arbetare samt beträffande övrig personal reglementet för pensionering genom statens pensionsanstalt av vissa icke-statliga befattningshavare (SPA-reglementet). Härvid skall dock vissa särskilda bestämmelser iakttagas beträffande pensionsrättens inträdande, tillgodoräkning av tjänstetid före den 1 juli 1949, sammanträffande av förmåner m. m. Vidare skall överenskommelsen tills vidare icke äga tillämpning på underläkare, arbetstagare, som är anställd mot arvode, eller person, som avgått från anställning före den 1 januari 1955. Detsamma gäller även beträffande arbetstagare, som är anställd på deltid, såvitt icke direktionen finner synnerliga skäl föreligga att tillerkänna vederbörande pension.

Beträffande fördelningen av pensionskostnaderna har det med hänsyn

till storleken av statens tidigare engagement i barnbördshusets verksamhet ansetts rimligt, att staten i princip påtager sig hälften av kostnaderna för så stor del av personalens pensioner, som motsvarar pension enligt de s. k. riksdagsgrunderna och belöper på tjänstetid före den 1 juli 1949. Beloppen för hel pension enligt nämnda grunder har för ifrågakommande personal beräknats till i runt tal 29 500 kronor.

Statens kostnad för pensionernas grundbelopp kan för de närmaste åren beräknas till omkring 16 000 kronor per år men kommer sedermera att minska för att slutligen helt bortfalla. Å pensionsbeloppen skall utgå rimligt tillägg, som förutsättes komma att beräknas enligt för statliga pensioner gällande grunder. Återstående pensionskostnad bestrides av staden och landstinget i förhållande till patientbeläggningen.

15 §.

Mellan parterna har rätt enighet om angelägenheten av, att avtalet erhåller en lång giltighetstid. Denna har satts till 20 år med 3 års uppsägningstid. Kommissionen har ansett sig kunna godtaga denna avtalstid. Kommissionen erinrar om, att den av barnbördshuset disponerade tomten jämlikt kungl. brev den 8 april 1910 är avgiftsfritt upplåten med nyttjanderätt tills vidare, till dess Kungl. Maj:t med riksdagens samtycke förordnar om markens användande för annat ändamål.

Yttranden

Statskontoret anför.

Ämbetsverket anser det böra närmare övervägas, huruvida den av barnbördshuset nyttjade tomten kan behöva disponeras för statligt ändamål. Därest så ej skulle vara fallet, motsätter sig icke ämbetsverket, att tomten tills vidare får disponeras av anstalten. Då emellertid anledning icke längre torde föreligga att framför övriga förlossningsanstalter inom riket stödja verksamheten vid barnbördshuset, synes såsom förutsättning för upplåtelsen böra gälla, att skälig ersättning härför erlagges till statsverket.

Vad i pensions- och statsbidragshänseende föreslagits har icke givit statskontoret anledning till annan erinran än att avtalet torde böra kompletteras med en föreskrift, att staten icke i något fall skall vara skyldig bestrida mer än hälften av kostnaderna för tjänste- och familjepension åt en vid barnbördshuset anställd, icke SPA-ansluten befattningshavare. En dylik bestämmelse torde vara erforderlig med hänsyn bl. a. till en den 28 januari 1955 träffad överenskommelse rörande provisorisk pensionsreglering för personalen vid anstalten, i vilket avtal staten icke intar partsställning. Av vissa skäl synes även lämpligt, att frågan om statsbidrag vid reglering av sammanträffande förmåner enligt föreskrifterna i nyssnämnda överenskommelse i varje särskilt fall underställes Kungl. Maj:ts prövning.

Statskontoret har i och för sig icke något att erinra mot, att avtalet erhåller en förhållandevis lång giltighetstid eller såsom i överenskommelsen föreslagits 20 år. Då emellertid parterna torde ha förutsatt, att direktionen för barnbördshuset under hela avtalsperioden skall äga disponera den av staten ägda tomten, torde giltighetstidens längd böra bli beroende av de överväganden, som ämbetsverket förordat beträffande nyttjandet av tomtmarken.

Statens pensionsanstalt framhåller, att direktionen över barnbördshuset enligt 10 § i avtalsförslaget skall, innan den fattar beslut i pensionsärende,

i förekommande fall inhämta yttrande från pensionsanstalten. Då det är avsett, att statens bidrag till blivande pensioner ej skall direkt påverkas av dessa pensioners storlek utan skall bestämmas i förhållande till vissa fingerade av statskontoret beräknade pensionsbelopp, och då anstaltens medverkan sålunda ej synes vara betingad av ett statligt intresse, kan lämpligheten av föreskriften ifrågasättas. Därest det likväl kan anses påkallat, att samarbete äger rum i nämnda hänseende, vill anstalten icke motsätta sig en sådan anordning.

Byggnadsstyrelsen har ur de intressen styrelsen har att bevaka icke något att erinra mot avtalsförslaget.

Departementschefen

Det förslag till avtal rörande verksamheten vid barnbördshuset, som förhandlingskommissionen numera framlagt efter förhandlingar med barnbördshusets direktion samt delegerade för Stockholms stad och län, innebär för statens del minskade ekonomiska förpliktelser i jämförelse med det tidigare, av Kungl. Maj:t år 1950 godkända avtalet. Enligt detta avtal skulle till barnbördshuset utgå statsbidrag enligt 1937 års kungörelse om statsbidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m. samt staten för tiden t. o. m. den 30 juni 1954 påtaga sig ansvaret för halva kostnaden för pensioner till sådan personal, som icke vore ansluten till statens pensionsanstalt. I det föreliggande avtalsförslaget har statens förpliktelser i fråga om personalens pensionering i viss mån begränsats. Sålunda skall vid bestämmande av pension till icke SPA-anslutna befattningshavare, vilken pension beräknas i förhållande till vissa fingerade pensionsbelopp, hänsyn tagas allenast till tjänstetid före den 1 juli 1949, varjämte arbetstagarens löneställning närmast före angivna tidpunkt skall läggas till grund för beräkningen av pensionens storlek. Från arbetstagarens anställning vid barnbördshuset efter den 30 juni 1949 ävensom därunder eventuellt inträffad befordran skall sålunda helt bortses i förevarande sammanhang. Såsom statskontoret påpekat torde mot bakgrunden av tidigare gällande avtal någon för staten förmånligare lösning av förevarande fråga än den förhandlingskommissionen anvisat icke stå att vinna. Jag anser mig därför böra biträda avtalsförslaget i vad detsamma avser statens bidrag till pensionering av vissa befattningshavare. Jag förutsätter härvid, att staten icke i något fall kommer att bestrida mer än hälften av kostnaden för tjänste- och familjepension åt vid barnbördshuset anställd icke-SPA-ansluten befattningshavare. Kostnaden för statens andel i pensionerna synes lämpligen böra bestridas från det under tolfte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd m. m. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att den förenämnda statsbidragskungörelsen upphört att gälla med utgången av år 1954.

Olika meningar kan givetvis råda om vilken giltighetstid för avtalet, som skall anses lämplig. Kommissionens förslag om en 20-årig giltighetstid har dock i och för sig lämnats utan erinran av remissinstanserna. För egen del vill jag erinra om, att staten avgiftsfritt upplåtit nyttjanderätten till den tomt, varå barnbördshusets nuvarande byggnader är uppförda; proposition nr 156 till 1909 års riksdag. Med hänsyn till uttalande i nämnda proposition har den kommission, som framlade förslag till det senast gällande avtalet om barnbördshuset, framhållit, att statsverket torde få anses skyldigt att hålla barnbördshuset skadeslöst, därest tomten skulle komma att tagas i anspråk för annat statligt ändamål. Då dessutom anledning f. n. torde saknas till antagande, att tomten behöver tagas i anspråk för statens behov, anser jag mig böra biträda avtalsförslaget även i denna del i så måtto, att en lång giltighetstid fastställs. Det synes emellertid böra övervägas, om icke denna tid rimligen bör sättas kortare än vad avtalsförslaget stadgar, förslagsvis till tio år. Frågan härom torde få göras till föremål för förhandlingar med övriga berörda parter, varefter Kungl. Maj:t torde äga godkänna avtalsförslaget med den eventuella jämkning, som påkallas av resultatet av dessa förhandlingar.

Barnbördshusets funktion som undervisningsanstalt samt statsverkets understödande av verksamheten har tidigare motiverat, att upplåtelse av tomt åt barnbördshuset skett utan ersättning. Avvecklingen av statsverkets ekonomiska engagement i anstaltens verksamhet synes mig emellertid böra medföra, att någon ersättning för markupplåtelsen erlægges. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma storleken av denna ersättning.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna vad jag i det föregående föreslagit rörande allmänna barnbördshusets framtida ställning och grunderna för statens ekonomiska medverkan;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att för bestridande av statsverkets andel i kostnaderna för utgående pensioner åt befattningshavare vid allmänna barnbördshuset eller efterlevande till dylika befattningshavare enligt av mig i det föregående förordade grunder taga i anspråk det under tolfte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

N. A. Hegardt